

22. oktoober 2024

Lahend nr 1766/23 - kinnipidamise seaduslikkuse läbivaatamine

J.B. jt vs. Malta

Artiklid 3 ja 5

Asjaolud

Kuus taotlejat/kaebajat, Bangladeshi kodanikud, saabusid Maltale 2022. aasta novembris pärast nende merelt päästmist. Nad väitsid, et olid Maltale saabudes alaealised, sündinud vastavalt 2005. ja 2006. aastal. Umbes kaks kuud hoiti neid vastuvõtumajas (Hal Fari esmase vastuvõtu keskus – HIRC) koos teiste täiskasvanutega ja veel neli kuud Safi kinnipidamiskeskuses koos teiste alaealistega. Nende kinnipidamise seaduslikkust kinnitas immigratsiooni apellatsiooninõukogu (IAB). Kaebajad esitasid IAB-le kaebused nende vanuse määramise otsuse peale. Esimene kaebaja lahkus Maltalt 2024. aasta augustis ja ülejäänud kaebajad vabastati 2023. aasta mais või millalgi hiljem.

EIK-sse pöördudes tuginesid kaebajad artiklile 3 ning kurtsid oma kinnipidamistingimuste üle, väites muu hulgas, et kinnipidamisametnikud ja teised kinnipeetavad olid neid ähvardanud ja ahistanud. Lisaks tuginesid nad artiklile 5-1 ja 5-4 ning väitsid, et nende kinnipidamine oli ebaseaduslik ning neil ei olnud selle vaidlustamiseks tõhusat õiguskaitselahendit (artikkel 13).

EIK seisukohad

Artikkel 3 (sisuline aspekt)

Seoses teise, kolmanda, neljanda, viienda ja kuuenda kaebajaga märkis EIK, et vaatamata sellele, et nad olid eeldatavasti alaealised, mida ametivõimud tunnistasid, oli neid HIRC-s umbes kaks kuud koos täiskasvanutega majutatud. Ainuüksi asjaolu, et see oli siseriikliku õigusega lubatud, ei mõjuta hindamist artikli 3 tähenduses. EIK leidis, et nende kinnipidamise kumulatiivsed tingimused, eriti arvestades nende vanust, nende kinnipidamise kogukestvist mõlemas kohas, HIRC materiaalseid tingimusi ja selle sobimatust laste majutamiseks, samuti nende haavatavust ja kinnipidamise mõju alaealise psühholoogilisele seisundile, olid kujutanud endast ebainimlikku ja alandavat kohtlemist.

Vastupidi, seoses esimese kaebajaga leidis EIK kohtuasja toimiku, sealhulgas tema lõpliku vanusehinnangu põhjal, et peaaegu või võib-olla kogu HIRC-s viibitud perioodi jooksul ei saanud esimest kaebajat arvesse võtta kui alaealist. EIK nentis, et kuigi HIRC-s olid kahetsusväärsed kinnipidamistingimused ei saanud neid lugeda artikli 3 tähenduses nõutud künniseks täiskasvanu suhtes. Kuigi EIK tundis muret esimese kaebaja Safi kinnipidamiskeskuses kinnipidamise kestvuse pärast, ei olnud muude konkreetsete asjaolude puudumisel olemasolev materjal ja kaebajate üldised avaldused piisavad, et tuvastada, et kaebuses esitanud tingimused olid jõudnud artiklis 3 sätestatud läveni.

EIK tuvastas artikkel 3 rikkumise teise, kolmanda, neljanda, viienda ja kuuenda kaebaja osas ja, et rikkumist esimese kaebaja suhtes ei olnud.

---

¹ Lühiülevaates kajastatud lahendite valiku aluseks on EIK enda otsingumootoris avaldatud Legal Summary'd.

Artikkel 13 koostoimes artikliga 3

EIK ei leidnud põhjust muuta juba varasemates Malta vastu tehtud kohtuasjades tehtud järeldusi, mille kohaselt ei olnud põhiseaduslik õiguskaitsemenetlus tõhus õiguskaitsevahend jätkuvate kinnipidamistingimuste kohta artikli 3 alusel esitatud kaebuste puhul.

EIK tuvastas artikkel 13 koostoimes artikliga 3 rikkumise kõigi taotlejate osas.

Artikli 5 lõige 4

EIK on juba varem leidnud, et õiguskaitsevahend artikli 5 lõike 4 tähenduses peab olema kohtulik ja eelkõige, et artikli 6 lõike 1 kontekstis välja töötatud põhimõtted sõltumatuse ja erapooletuse kohta kehtivad samaväärselt artikli 5 lõike 4 suhtes. Arvestades, et IAB otsused ei allunud hilisemale kontrollile kohtuorgani poolt, millel oli „täielik jurisdiktsioon”, mis suutis tagada asjakohaste tagatiste austamise, parandades mis tahes rikkumisi, uuris EIK, kas IAB oli käesoleval juhul ülaltoodud nõudeid täitnud.

IAB oli organ, mis koosnes täielikult mitteprofessionaalsetest kohtunikest. Valitsus ei suutnud tõhusalt ümber lükata kaebajate argumente IAB liikmete ametisse nimetamise nõuetekohase menetluse puudumise ja asjakohaste valikukriteeriumide puudumise kohta. Samuti ei olnud valitsus osutanud garantiide olemasolule välise surve vastu ega kommenteerinud, kas see organ näib olevat sõltumatu. Kaebajate esitatud avalikud materjalid toetasid nende analüüsi IAB liikmete sidemete kohta täitevvõimuga, eelkõige niivõrd, kuivõrd nad töötasid erinevatel riigiametitel. Lisaks näis valitsus tunnustavat, et sellist organit ei määratud sama rangusega kui teisi kohtuorganeid. Seetõttu ei saanud EIK järeldada, et IAB liikmete valimise protsess oli selge ja läbipaistev, samuti ei olnud võimalust nende nimetamist vaidlustada. Lisaks ei saanud kohtunike tagandamatuse põhimõte pakkuda kaitset, arvestades liikmete lühikest mandaati (kolm aastat).

Kõike eeltoodut silmas pidades ja asjakohaste kaitsemeetmete puudumisel leidis EIK, et kaebajate kahtlused IAB sõltumatuse suhtes olid õigustatud.

EIK väljendas kahtlust esialgse läbivaatamise ulatuse suhtes, mis viidi läbi kuus päeva pärast kaebajatele kinnipidamismääruse kehtestamist, kuna puudusid kaalutlused nende kinnipidamise seaduslikkuse kohta. Lisaks ei toimunud nende vabastamiseni järgnenud viie ja poole kuu jooksul nende kinnipidamise seaduslikkuse täiendavat hindamist, kuigi siseriiklikud õigusaktid nägid ette, et see oleks pidanud toimuma kahe kuu pärast kinnipidamist. Kaebajad ei saanud ka vastust oma kiireloomulise ärakuulamise taotlusele.

Valitsus ei ole esitanud muid tõhusaid õiguskaitsevahendeid. Igal juhul, pidades silmas, et kaebajad olid kasutanud valitsuse poolt selles osas kehtestatud konkreetset õiguskaitsevahendit, pidi see õiguskaitsevahend vastama artikli 5 lõike 4 nõuetele.

EIK järeldas seega, et kaebajatel puudus tõhus õiguskaitsevahend artikli 5 lõike 4 tähenduses.

EIK reegel 39

Kuna kaebajaid ei peeta enam kinni, tühistas EIK ajutise meetme.

Artikkel 46

Kuna kaebajate asjas tuvastatud probleemid võivad hiljem anda põhjust paljude muude põhjendatud taotluste esitamiseks, leidis EIK, et käesoleva kohtuotsuse täitmiseks on vaja kostjariigil rakendada

siseriiklikul tasandil üldisi meetmeid. Esiteks, seoses artikli 5 lõike 4 rikkumise tuvastamisega kutsus EIK valitsust üles kehtestama õigusaktid, mis tagaksid IAB vastavuse sõltumatuse ja erapooletuse nõuetele. Teiseks, mis puudutas järeldust artikli 13 ja artikliga 3 koostoimes, kutsus EIK valitsust rakendama siseriiklikku õiguskaitsevahendit, mis oleks tõhus nii seaduses kui ka praktikas jätkuva kinnipidamise tingimusi puudutavate kaebuste puhul.

Artikkel 41

EIK otsustas, et Malta peab maksma esimesele kaebajale 9000 eurot ja ülejäänud kaebajatele igaühele 15 000 eurot mittevaralise kahju hüvitamiseks ning kõigile kaebajatele ühiselt 6000 eurot kulude katteks.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

24. oktoober 2024

Lahend nr 56270/21 - kogunemisvabadus

Eckert vs. Prantsusmaa

Artikkel 11

Asjaolud

10. mail 2019 tehti kollaste vestide (*gilets jaunes*) liikumise kontekstis halduskorraldus, millega keelati neil meelevaldus, mis pidi toimuma järgmisel päeval Bordeaux kesklinnas. Korraldus tehti pärast sotsiaalmeedias tehtud üleskutseid korraldada 11. mail 2019 protestipäev ilma eelneva teavitamise või kindlaksmääratud korraldajata. Varasemaid kokkupõrkeid ja vandalismi silmas pidades oli eesmärk ennetada värskeid avaliku korra rikkumisi. Keeld/korraldus avaldati eelkõige sotsiaalmeedias.

Kaebajale tehti keelualal meelevaldajate hulgas isikukontroll ja teda karistati kriminaalkorras keelatud meelevaldusel osalemise eest. Ta proovis vaidlustada talle määratud rahatrahvi ja keelu seaduslikkust kuid edutult. Talle määratud trahv oli 150 eurot.

EIK-sse pöördudes leidis kaebaja, et kogunemiskeeld ja talle määratud karistus piiras tema õigust sõnavabadusele ja kogunemiste vabadust.

EIK seisukohad

Artikkel 11

(a) Vastuvõetavus – kuna “kollaste vestide” protestiliikumist iseloomustas selle lõtv struktuur ja hierarhia puudumine, ei olnud kõnealuste miitingute korraldajad teada. Sellegipoolest ei olnud tõendeid selle kohta, et sel päeval meelevaldusele kutsunud inimesi oleks ajendanud vägivaldsed kavatsused või nad oleksid muul viisil eitanud demokraatliku ühiskonna põhiväärtusi. Samuti ei olnud kaebajat süüdistatud üheski vägivaldses tegevuses ega vägivaldale õhutamises ning tema vaidlustatud käitumine ei olnud sellise iseloomuga ega raskusastmega, mis kõrvaldaks teod artikli 11 kaitsealast.

EIK leidis, et taotlus on vastuvõetav.

(b) Õiguslik alus –

(i) Kättesaadavus – kriminaalkoodeksi artikkel R. 644-4 oli kättesaadav, nagu ka 10. mai 2019. aasta halduskorraldus, mis avaldati ametlikult veebis avalikkusele kättesaadavas aruandes ja sotsiaalmeedias.

(ii) Ettenähtavus – nagu siseriiklikus kohtupraktikas on tõlgendatud, oli kriminaalkoodeksi artikli R. 644-4 sõnastus üheselt mõistetav. Eelkõige pandi süütegu toime ainult siis, kui siseriikliku julgeolekuseadustiku artikli L. 211-4 alusel oli välja antud keeld ja süüdistatav „võttis osa” meelevaldusest. Juhuslikult meelevalduskeelu kohas viibimine ei olnud karistatav.

Kokkuvõttes oli EIK hinnangul eespool nimetatud artikli R. 644-4 sõnastus piisavalt selge ja täpne. Lisaks leidis EIK, et siseriiklikud kohtud ei tõlgendanud siseriikliku julgeolekuseadustiku artiklit L. 211-4 meelevaldselt või ettenägematult.

(iii) Kas olid piisavad kaitsemeetmed omavoli vastu? – Haldusasutuse kaalutusõigust meelevalduste keelamiseks reguleerisid siseriikliku julgeolekuseadustiku artikli L. 211-4 sätted ja siseriiklik kohtupraktika. Siseriiklikud kohtud kontrollisid omalt poolt selliste demonstratsioonikeeldude seaduslikkust ja proportsionaalsust. EIK leidis, et siseriiklik õigus näitas piisavalt selgelt vaidlustatud õigusaktiga haldusvõimule antud kaalutusõiguse ulatust ja selle teostamise viisi.

Artikli 11 lõikes 2 sätestatud „õiguse kvaliteedi” nõuded olid täidetud.

(c) Kas meede oli vajalik? – Kaebaja süüdimõistmisel oli seaduslik eesmärk ennetada korrariikumisi ja kuritegevust ning kaitsta teiste õigusi.

(i) Kas meelevalduse keeld oli põhjendatud? – 11. mai 2019 oli "kollaste vestide" liikumise 26. protestipäev. Mis puudutab keelu toetuseks esitatud faktilisi asjaolusid, mida siseriiklikud kohtud pidasid tuvastatuks, pidades silmas tõsiste vahejuhtumite kordumist "kollaste vestide" miitingul Bordeaux's, leidis EIK, et siseriiklikud ametivõimud võisid õigustatult arvata, et oli oht tõsiste kokkupõrgete tekkeks politseiga ja vandalismiks. Kahtlemata oli tungiv sotsiaalne vajadus selliste riskide ärahoidmiseks.

Seoses eelneva teavitamise nõude täitmata jätmisega märkis EIK, et see iseenesest ei õigusta tingimata sekkumist isiku kogunemisvabadusele. EIK tõi välja, et dialoogi puudumine korraldajatega kahjustas siseriiklike võimude suutlikkust riske planeerida ja hinnata ning raskendas kaalul olevate huvide vahel tasakaalu leidmist. EIK kordas, et meelevalduste korraldajatele kui demokraatlikus protsessis osalejatele on oluline järgida seda protsessi reguleerivaid reegleid, järgides kehtivaid eeskirju.

Mis puutub demonstratsioonikeelu sisse, siis see oli rangelt piiratud nii koha kui ka aja poolest. Meelevaldajatel oli vabadus koguneda väljaspool kesklinna määratud osa, kuna pelgalt deklareerimata meelevaldusel osalemise fakt ei olnud siseriikliku õiguse kohaselt karistatav. Sellest tulenevalt leidsid siseriiklikud kohtud, et meelevalduste korraldamise keeld teatud linnaosades ei olnud ebaproportsionaalne. Kaalul olevaid huve kaaluti vastavalt EIK praktikas sätestatud kriteeriumidele. Kokkuvõttes ei olnud keeld artikli 11 nõuetega vastuolus.

(ii) Kas kaebaja suhtes rakendatud täitemeetmed olid õigustatud? – Kaebajal paluti kõigepealt piirkonnast lahkuda, kuid ta keeldus seda tegemast. Seejärel tehti talle vahistamise asemel üksnes isikukontroll. Ei olnud esitatud – ja miski ei viidanud –, et politseinikud oleksid selle meelevaldajate rühma laiali ajamiseks kasutanud jõudu. Kaebajale määrati ainult rahatrahv, leebe karistus, mis oli rangelt rahaline ja suhteliselt leebe. Arvestades ülalmainitud avaliku korra rikkumiste märkimisväärsset ohtu, leidis EIK, et kaebaja suhtes rakendatud täitemeetmed ei olnud ebaproportsionaalsed.

EIK ei tuvastanud artikkel 11 rikkumist.

[Lahend](#) (prantsuse keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)